בס"ד

גיליון חינוכי להורים ומחנכים

נאמנים/כם

גליון מס' 3

חודש סיוון תשפ"ב · חיבור הילדים לחיי תורה

נאמני קהילה
להתחבר מחדש

מרכז יעוץ חינוכי, סדנאות ושיעורים
הכוונה והדרכה להורים ומחנכים
בהנהגת גדולי התורה שליט"א

דבר העורך לרעות בשדות זרים

בהתחלה לא זיהיתי אותו. לא האמנתי, או למען האמת - לא רציתי להאמין - שמדובר באותו בחור זך עיניים ורך רואי.

'מה קרה לפנים העדינות מלאות החן'? תהיתי לעצמי בדאגה .'איך נתחלפו הן לפרצוף הגס והעב הניצב מולי, המיוסר והמתריס הזה?!'

ניגשתי אליו בעדינות. 'רפאל???' קראתי לעברו. הוא הסתובב אליי וזיהה אותי מיד. פניו התכרכמו, ומבע מתרצה ומתרץ ניבט מפניו. ואני - בטבעיות מהולה בחוסר טקט - שאלתי את השאלה הכל כך פשוטה, כל כך מתבקשת: "מה קרה לך?! איך הגעת למצב הזה?!"

התשובה ששמעתי ממנו הייתה מוכרת, אך החדות והישירות שהיא נאמרה הפתיעו גם אותי: "מה אני יעשה, הרב..." מלמל רפאל בקול מתנצל. "אתה יודע... אף פעם לא מצאתי את עצמי בתורה.. אף פעם לא היה לי טעם אמיתי בלימוד.. מעולם לא הרגשתי 'גישמאק'..."

הרגשתי את ליבי נמס. ותחושות מצפון קשות דקרו בי. "איך לא שמתי לב לזה אז כשהיה בכיתה ח'? איך לא עשיתי הכל כדי שיתחבר ללימוד??" איך נתתי לנשמה העדינה הזו ללכת לטמיון...?

ולפתע שינה רפאל את קולו המתרפס וכובע של משגיח קטן עטה על ראשו: "ואתה בעצמך יודע יותר טוב ממני איך זה עובד! מי שלא מוצא את עצמו בלימוד - מחפש את עצמו בשדות זרים... ובגלל שלא מצאתי את עצמי בתלמוד תורה.. הלכתי לחפש את עצמי.."

"נו.. ומצאת?" שאלתי. הוא חייך אליי חיוך נבוב. "אני מחפש כל הזמן..."

מי שלא מוצא את עצמו בלימוד - מחפש את עצמו בשדות זרים.

אח! כמה נוקב הוא המשפט הזה, וכמה צועק הוא עד לשמים. כמה חללים נמצאים מאחוריו, וכמה נפשות אבודות יש בעקבותיו...

כשהנפש מלאה בסיפוק רוחני, כאשר הנער והנערה מוצאים את עצמם ואת זהותם ונטועים בחיבור עמוק ויציב לחיי תורה, אז ברור בלי שום ספק שאין בהם את הצורך לחפש את עצמם.

כי הנהירה והמשיכה אחר הרחוב ההומה והצעקני היא רק משום ששם מוצאים הנערים את ה'אני' שלהם - אותו 'אני' שאבד להם אי שם בתוך דפי הגמרא הצפופים.

אם נשכיל לחבר את ילדינו לחיי תורה אמיתיים, אם נדע להאהיב ולהנעים עליהם את התורה, ושבה ימצאו את עצמם ואת זהותם - נוכל לחסוך מאתנו ומהם את מסע החיפוש הארוך והמייגע שהם ואנו חווים.

אבל איך עושים את זה? איך נוכל לתת לכך את המענה הראוי והנכון? איך נוכל באמת להנעים ולהאהיב את איילת האהבים ויעלת החן בליבם של צעירי הצאן? איך נוכל לגרום שנפשם תחשוק בה ובדרכיה, ולא חלילה בשלל תענוגי הסרק הראוותנים והדמיוניים שמספק לנו היצר הרע חדשים לבקרים?

ובכן, בגיליון שלפניכם קיבצנו מקבץ קצר כמות ורב איכות, ובו כמה מאמרים וכמה עובדות, שדרכם תוכלו בעזרת ה' למצוא את הדרך הנכונה, את המענה הראוי ואת הכלים המתאימים שעל ידם תצליחו בעזרת נותן התורה לחבר ולהשריש היטב את ילדיכם אל השורשים והנטיעות שמהם אנו חיים, ושהם כל חיינו ואורך ימינו...

העורך.

כי הם חיינו

עצות, דרכים ותובנות להקניית חיי תורה בלב הילדים

עמ' 2 **דעת תורה** הגאון הרב שלמה ידידיה זעפראני שליט"א בשיחה מיוחדת ל'נאמנים' לקראת חג מתן תורה

עמ' 8 **בין הפרעה לדקדוק הלכה** שאלות ומאמרים מקצועיים מתוך ארגון "למרחב"

עמ' 9 **בית של תורה** הרב פנחס ברייער במאמר חובה לכל בית

עמ' 11 **הילד לא מעוניין ללמוד?** טיפים שחובה על כל הורה לשמוע

הגאון הגדול הרב שלמה ידידיה זעפראני שליט"א בשיחה מיוחדת עם נאמני הקהילה על תפקידה של האשה בחינוך הילדים, צורת החינוך היום ועוד כמה נושאי חינוך בוערים.

כהכנה ראויה לקראת יום מתן תורה, זכינו לשיחה מיוחדת מפי מורנו הגר"ש זעפראני שליט"א אשר ידיו רב לו בהרבצת תורה ובהעמדת מוסדות מפוארים ותלמידים רבים.

ניצלנו את הזמן שהקדיש לנו הרב לשאול כמה שאלות חינוכיות נחוצות שעומדות על הפרק:

"כה תאמר לבית יעקב ותגד לבני ישראל", האשה כידוע פטורה מתלמוד תורה. אם כן, נשאלת השאלה - מהו תפקידה בחינוך הילדים בכל הנוגע ללימוד התורה? מהו החלק של ה'תאמר לבית יעקב?'

אנחנו נכנסים תיכף ליום מתן תורה, ובהלכה נפסק (שו"ע סי' מ"ז סי"ד) שאף הנשים מברכות ברכת התורה, ודנו הפוסקים על שום מה מברכות הן ברכות התורה? הלא נאמר "ושננתם לבניך" - ולא לבנותיך. "ולמדתם אותם את בניכם" - ולא את בנותיכם, הרי שאשה פטורה מתלמוד תורה. אם כן, כיצד היא מברכת ברכת התורה?

דנו בזה הפוסקים מרן הבית יוסף ועוד. אומר בעל הבית הלוי מבריסק זצ"ל: 'אשר בחר בנו מכל העמים, ונתן לנו את תורתו', אנחנו העם הנבחר - עם ישראל, לנו ניתנה התורה. הבית הישראלי כולו עומד על הנשים, ונשים ידוע במאי זכיין. כיצד הבעלים יכולים ללמוד תורה? כיצד הבנים יכולים לקיים את ה'תורת אמך' בלי שהאם תבוא ותחנך אותם ותעניק להם את התורה ואת היראה? הכל עומד על האשה. זה לא רק שלמרות שהיא אשה היא גם כן שייכת לתורה, אלא היא היא המעמיד של הבית.

וכעת כלפי החלק של ה'ותגד לבני ישראל' - שהכוונה כידוע לדברים הקשים כגידין.

עד כמה באמת יש להציב גבולות ועונשים בדורנו זה - החלש והמפונק?

א' ב' בחינוך הוא כפי שאומרים רבותינו: (סוטה מז.) "שמאל דוחה וימין מקרבת". מה זה שמאל דוחה וימין מקרבת? בדורות הקודמים שמאל דוחה היה: "חושך שבטו שונא בנו ואוהבו שחרו מוסר", "אוולת קשורה בלב נער, שבט מוסר ירחיקנה ממנו", היו מקלפים את הקליפות על ידי ההכאה. כשאני למדתי בתלמוד תורה, המורים בתלמוד תורה שלימדו שם, היו מחדשים את המקלות בנגריה אחת לשלושים יום... זה היה שמאל דוחה. אבל מאידך איזה טיפול היה בבית, איזה ימין מקרבת, איזה אהבה, איזו הענקה, וכיון שהשמאל הדוחה הזאת הייתה ע"י "חושך שבטו שונא בנו", אז היה גם: "תחת גערה במבין מהכות כסיל מאה". ופעמים אומר הגר"א, צריך המורה להכות את עצמו על מה שהכה את התלמידים שלו. זה היה החינוך, ואז החניך היה גדל עם הנשיאה בעול, עם האחריות, עם השפשוף שהיה מקבל, ואחר כך הוא אכן היה יכול להעניק הלאה. בניית הבית הייתה שונה, כל הנשיאה בעול הייתה קלה יותר, הוא חונך להיות נושא. אבל איך לעשות זאת? מהם הגבולות הנכונים והעונשים המתאימים? כל דור בהתאם לצורך

שלו.

היום נזכרתי במעשה שנכחתי בו. היה זה בשנת תשמ"ג במעמד שבו הרב וולבה ז"ל גדול המחנכים, פתח אז את 'בית המוסר'. נכחו במעמד גדולי המשגיחים דאז: רבי חיים זייצ'יק, רבי בן ציון ברוק ועוד.

ואז נעמד הרב וולבה וזעק: **'האב לא יכה את בנו. הרב'ה לא יכה את תלמידו!'**

מה?? וכי אתה חולק על שלמה המלך? אתה חולק על חז"ל הקדושים?

"יסר בנך ויניחך, ויתן מעדנים לנפשך", "חושך שבטו שונא בנו". מה קרה?

אך מה לעשות שזו האמת. היום אבא לא יכה את בנו! רב'ה לא יכה את תלמידו! היום זה פשוט לא יעבוד.

הצבת הגבולות בדורנו

אנחנו נמצאים בדור הפינוק, הילד גדל על מגש של כסף, ועם כפית של זהב לפה, והרבה יותר קשה להציב גבולות. אז יש כאלו אומרים, תתפסו את הקצה האחר, תלכו לקצה השני כמו אומות העולם, ללא גבולות, תן לו שיגדל כך, הכל מותר, בר מינן. אבל באמת אין זה כך, גם בדורנו צריך להציב גבולות, אם אתה לא מציב גבולות לחניך - הוא לא יגיע לכלום, הוא יישאר כלומניק לחלוטין, ואת זה היום כבר גם אומות העולם יודעים.

הורים שואלים מה לעשות עם בנם המתבגר שבקושי קם לתפילות, מאחר ל'סדרים', ומפגין אדישות לכל דבר שבקדושה. מהי הגישה הנכונה אליהם?

אני הייתי במעמד ערב חינוך בהר נוף בקהילת בני תורה, היה שם רבי אהרן לייב שטיינמן זצ"ל, נשאלה שם שאלה לר' אהרן לייב: אם הילד לא קם בבוקר, ותכף עובר זמן קריאת שמע מה לעשות? לצעוק עליו? להפוך לו את המטה?

תשובתו הייתה: 'לא - לא לצעוק'. הוסיפו לשאול אותו: 'רבה! כבר עובר זמן קריאת שמע של מג"א! לצעוק? והרב השיב שוב: 'לא'. 'רבה' נבהלו שם האנשים, 'כבר עובר זמן קריאת שמע של הגר"א! להעיר אותו? ור' אהרן לייב ענה שוב: 'לא, לא להעיר אותו'.

אני אומר את האמת - כמעט נפלתי מהספסל... אמרתי לעצמי, כנראה שאני לא יודע איזה שאלות מגיעות היום...

רבותי! החינוך הוא תמיד להקדים רפואה למכה, ולא להגיע לכאלה מקרים, לכאלה משבצות, ואם מגיעים לכאלה דברים אז צריכים לדעת באמת איך לעשות את הדברים, וצריך לדעת שגם בבית של יצחק היה עשו, כן, ליצחק היה עשו בבית! אברהם אבינו היה לו את ישמעאל.

אחד בא לרבי אהרון לייב באותו מעמד - כך סיפרו - ואמר לו: 'רבה, אני לא יכול כבר לסבול מהילד שלי הוא עושה לי כ"כ הרבה צרות, אני רוצה לעשות לו עקידת יצחק'

אמר לו רבי אהרון לייב: 'תעשה עקידת יצחק לעצמך'...

כן, זה צער נורא ואיום יש דברים שזה ממש קשה, אבל כל הנושא של החינוך הוא עבודה קשה, ועבודה זו לא מתחילה סמוך לגיל מצוות אלא הרבה לפני. החפץ חיים אמר שהחינוך צריך להתחיל כבר לפני הלידה.

ישנם בחורים שטוענים שהם לא מחוברים ללימוד. הם אמנם לומדים בסדרי הישיבה, אך אין להם לטענתם 'גישמאק' בלימוד. מה אפשר לעשות כדי לחנך אותם לאהבה ולחיבור לתורה?

הא' ב' בחינוך זה הדוגמא האישית שהמתחנך רואה על המחנכים שלו. את הילד אי אפשר לבלבל ולרמות, המסרים העקיפים שמקבל המתחנך הם הרבה יותר מהמסרים הישירים, והם הם שנחרטים בעומק ליבו של החניך.

כי חינוך זה לא רק הקנאת ידיעות או הקנאת היקף, זה בודאי חשוב לדעת את הדברים, אבל מעל הכל ישנה נקודה נוספת - והיא להתחבר לתורה ולנותן התורה.

אנחנו נכנסים עוד מעט ליום מתן תורה, בפרשת ואתחנן נאמר: (דברים ד', ט' - י') "רק השמר לך ושמור נפשך מאוד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך והודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחורב." ומבאר הרמב"ן שיש כאן מצוה לזכור את עצם המעמד - "יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחורב".

והנה הגמ' (קידושין ל.) דורשת "והודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת", שכל המלמד את בן בנו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו קיבלה מהר סיני, ובפרקי אבות (פ"ג מ"ח) אנו לומדים, שכל המשכח דבר אחד ממשנתו מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו, ואמר ריש לקיש (מנחות צט:) כל המשכח דבר אחד מתלמודו עובר בלאו שנאמר "רק השמר לך ושמור נפשך מאוד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך", א"כ הכתוב 'פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך והודעתם לבניך ולבני בניך' נדרש על גוף לימוד התורה, שלא תשכח את התורה עצמה, ושתלמד את בן בנך תורה, אז איך הרמב"ן אומר לנו שיש כאן מצוות זכירה לזכור את עצם מעמד הר סיני?

אלא התשובה היא, שהגמ' (ברכות כא: כב.) אומרת מנין לבעל קרי שאסור בדברי תורה, שנאמר "והודעתם לבניך ולבני בניך, וכתיב בתריה יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחורב" וכו', מה להלן באימה ביראה ברתת ובזיע, אף כאן באימה ביראה ברתת ובזיע. זוהי צורת לימוד התורה - באימה, ביראה, ברתת, ובזיע. כלומר, לימוד תורה זה לא דיקלום, זה לא רק הקנאת ידיעות, זה לא רק עומק, וזה לא רק היקף, זה ודאי גם כן, אבל בכדי שהתורה תהיה מנוסכת באיברים, צריך להמחיש יום יום את מעמד הר סיני, באימה, ביראה, ברתת, ובזיע, ולזכור את "יום אשר עמדת בחורב". כך מקנים את התורה לבנים ולבני הבנים, עם ההמחשה הזאת, עם הזכירה הזאת שכך עמדנו בחורב, זהו החינוך! החינוך הזה הוא מעבר לידיעות, הוא המעמיד של כל התורה כולה.

שמעו ותחי נפשכם! אנחנו מתפללים שחפץ ה' בידינו יצלח להנחיל את התורה לבנינו 'והודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחורב'.

נאמני קהילה
בהכוונת רבנים ואנשי מקצוע 077-4492903 >>>

מושגים מעולם החינוך והדידקטיקה שחשוב לדעת:

הדברים נועדו לשם העשרת הידע בלבד, ואין בהם תחליף לחוות דעת מקצועית לכל מקרה לגופו.

לפניכם כמה עובדות שכדאי שתדעו:

מה זה הפרעות קשב?

הפרעות קשב מתחלקות בגדול לשתי מחלקות:

A.D.H.D- הפרעות קשב עם היפראקטיביות ואימפולסיביות

A.D.D - הפרעות קשב ללא היפראקטיביות וללא אימפולסיביות

כמה ילדים סובלים מזה?

הפרעות קשב וריכוז הן תופעות שכיחות בקרב הילדים. (בין 5% ל-10%)

מאיזה גיל עד איזה גיל?

הפרעות הקשב קיימות כבר בגיל מוקדם ואינן חולפות עם השנים, אך הן מתמתנות בגילאים מבוגרים.

איך זה בעצם עובד?

בין תאי המוח שברא הקב"ה ישנם מוליכים עצביים (נֵירוֹטְרַנְסְמִיטוֹר) שתפקידם להעביר מסרים ותשדירים בין תא לתא. אחד מהמוליכים המרכזיים הקשור להפרעות קשב הוא המוליך הנקרא 'דופמין'. אצל אלו הסובלים מהפרעות קשב נמצא חסרון בדופמין. לכן תרופות שנותנות תחליף לדופמין נמצאות יעילות להפרעות הקשב.

איך אדע אם לבן שלי יש הפרעות קשב?

התסמינים הבולטים בחוסר קשב הם: (כשקורים לעיתים קרובות וכשגורמים להפרעה בתפקוד)

- מתקשה בהקשבה לאורך זמן.
- נראה שלא מקשיב כאשר מדברים אליו ישירות.
- דעתו מוסחת בקלות.
- מתקשה לעקוב אחרי הוראות, ונוטה לאיטיות ו'מריחה' בשעת ביצוע המטלות
- מתקשה בסדר ובארגון
- מתקשה לשים לב לפרטים או מבצע שגיאות.
- נמנע או מסרב לעשות מטלות שדורשות מאמץ מנטלי מתמשך .
- נוטה לאבד דברים שהכרחיים לביצוע משימות או פעילויות.
- נוטה לשכחנות בפעילויות יומיומיות.

התסמינים הבולטים להיפראקטיביות ואימפולסיביות הם: (כשקורים לעיתים קרובות)

- יושב בחוסר מנוחה, מרבה להזיז את ידיו ואת רגליו.
- קם מהכסא בכיתה ובמצבים שבהם אמור לשבת.
- מתרוצץ או מטפס בסיטואציות לא מתאימות.
- לא מסוגל לשחק או להשתתף בפעילויות בצורה שקטה .
- מתנהג כאילו הוא "מונע על־ידי מנוע".
- מדבר בלי הפסקה.
- פולט תשובה לפני סיום השאלה.
- מתקשה לחכות לתורו.
- קוטע אנשים או מציק להם.

איך מאבחנים הפרעות קשב?

ראשית, יש למלא טופס (נמצא בקופות החולים וכן מבקשים מהמורה שגם הוא ימלא, פונים לנוירולוג ובהתאם לנתונים הוא מאבחן אם אכן קיימת הפרעת קשב וריכוז.

לסיום: בכל מקרה, חשוב לזכור שלפני כל אבחון כזה או אחר, אין שום תחליף לרצון הכנה של המחנך להבין בעצמו ולנסות בדרכו לסייע לתלמיד עד כמה שיש בידו.

מניסיון, חיבור אמיתי לתלמיד מתוך רצון עמוק לסייע לו באמת בדרכים פשוטות, (שיעור מרתק, עידוד, מילים טובות אהבה ואמון וכו') מונעים במקרים רבים את הצורך באבחון ובנטילת תרופות.

נאמנים לכם בכל שעה - יש לכם שאלה או הערה, רעיון או טיפ חינוכי, סיפור או תובנה חינוכית מעניינת לשתף אותנו?

צרו קשר במייל ונשמח לשתף פעולה: NL123173@GMAIL.COM

אבא יקר, שלום וברכה.

הדאגה הכנה להצלחתו של הבן בלימוד ראויה היא לכל הערכה.

ילדים עם הפרעת קשב לומדים באופן המיטבי ביותר דווקא בחברת מי שנעים להם. שכיח מאד שבשנים שבהן יש להם קשר טוב עם הרב הם מצליחים... ואילו בשנים אחרות מתקשים יותר. הנאה ונעימות הם הבסיס ליצירת חיבור ללימוד.

לכן כאשר אתה כאבא מתיישב ללמוד עם הבן שלך תדאג שיש ביניכם קשר של קירבה נעים וטוב, שהבן ירגיש שאתה רואה בעין טובה את הצדדים החיוביים שלו.

הרבה חיכוכים יש בין בעלי סמכות והורים לבין ילדים עם הפרעת קשב, יותר מידי כועסים ונעשים תוקפניים כלפיהם! לעיתים קרובות נוצרת חוויה מצטברת של אכזבה ותסכול בלב ההורה שמכבידה על הלימוד המשותף, מועקה שבהכרח זולגת אל הילד במודע ושלא במודע ומהווה אתגר לא פשוט.

התפקיד שלך כאבא הוא לחשוב על ההורות כמסע ארוך של התמודדות עם תודעת

שלום רב!

הבן שלי בכיתה ז', נחשב לתלמיד בינוני, חסר מוטיבציה, סובל מ'הפרעת קשב', והוא 'לא אוהב' את הלימוד. כאבא חשוב לי לשפר את חווית הלימוד המשותף שלנו, בפרט כעת לקראת חג השבועות - חג מתן תורה. השאלה שלי איך אפשר להחדיר בו אהבת תורה, מהן הנקודות החשובות שעליי לשים לב אליהן?

שליחות מיוחדת, לגרום לבן לחוות הנאה בלימוד ולטעת בו תקווה למרות האתגרים.

לפעמים דווקא בגלל שהפרעת קשב נתפסת כבעיה שכיחה וכמעט שגרתית לא נותנים לה את המשקל הנכון, אבל הניסיון מלמד כי הורים שלא נמצאים ב'הדרכת הורים', לא במובן של 'עצות', אלא בפיתוח יכולת ההכלה האישית להתמודדות המורכבת הזו, כמעט שאינם יכולים לעבור את האתגר הזה בשלום!

שאל את עצמך האם החברותא נחווית על ידי הבן כעוד משהו שמכופף ומגביל לו את תחושת החופש והחירות שהוא כל כך צריך, או שהיא קביעות גמישה שמסייעת לו להתמקד בהתאמה לצרכיו הייחודיים.

מציע לך לחפש בעולם הלימוד את מה שהבן אולי כן קצת אוהב, ואת זה לנסות לחבב לו ככל יכולתך, תתאים את מבנה החברותא לצרכי הבן, אל תצנח מיד אל הלימוד, אל תאריך מאד, תעשה הפסקות, שלח את הבן להתאוורר, אל תחפור יותר מידי, אל תדבר יותר מידי אלא תזמין את הבן לדבר.

אדגיש שוב, אם החוויה של החברותא חשובה לך, תן לילד להוביל בדרך שלו! למרות שהוא יוביל אותה גרוע או לא מספיק טוב...

מה שחשוב זה, שאתה כאבא תצא מתוך אזור הנוחות שלך ותתאים את עצמך לבן, תתחבר דרך העולם של הבן, אל תשאף לשנות ולנרמל אותו, אלא תקבל אותו עם כוחותיו הוא.

חנוך לנער על פי דרכו, פשוטו כמשמעו!

הפרעת קשב היא תופעה מגוונת מאד, ומשתנה מאדם לאדם וממצב למצב, וחשוב שתברר לעומק מהן ההשלכות האפשריות של ההפרעה על הלימוד אצל הבן.

למשל, קושי לשים לב לפרטים בסוגיה, נטיה לניחושים והשלמות מהדמיון, קריאה חפוזה ומדלגת, הליכה לאיבוד מול שקלא וטריא מורכבת, הצטמצמות על דעה אחת בסוגיה בלי לראות שני צדדים מורכבים, העדפה לדבר בלימוד במקום ללמוד מתוך הדף, הטיה להתעניין רק בחלקים המרגשים בלימוד, היתפסות לפרטים צדדים בסוגיה, קושי להמשיך את הקשב כשעולה רעיון/קושיה אצל הבן עצמו בתוך הסוגיה, יציאה תכופה באמצע הלימוד בתואנות שונות, יכולת ללמוד בעיקר בעמידה או תוך כדי טיול/ תנועה חופשית, וכן הלאה.

כדי להצליח בלימוד המשותף עליך כאבא להקדיש עבודת הכנה לפני הלימוד, להנגיש את הסוגייה ביחס לצרכים הרגשיים והלימודיים של הבן. (זה יכול לכלול חשיבה משותפת עם הרב בתלמוד תורה).

אולי תגלה שישנה תועלת מיוחדת לבן בהגדרת כותרות או הקדמה לפני כל צעד ושלב של הגמרא, או בהגדרת משימות תמלול או ניתוח לפי הרמה של הבן, ועוד על זה הדרך.

חשוב להבחין, הפרעת קשב וחוסר טעם בלימוד הם שני נושאים נפרדים.

יותר נכון לומר, כי לבן יש הפרעת קשב וחוץ מזה הוא לא אוהב ללמוד. אגב, ידוע שהרב שטינמן היה אומר ש'ריטלין לא נותן טעם בלימוד'. אפשר לומר שגם אין טעם בריטלין כזה...

הדרך להרבות מוטיבציה ללימוד היא באמצעות סיפוק הצורך באיזושהי 'חווית הצלחה' שהבן צריך לקבל, שהוא ירגיש שבינו לבין עולם הלימוד יש איזשהו חיבור.

טעם בלימוד קשור בריגוש... אנחנו רואים שאנשים זורחים מעונג כשמשהו מתפצח ומתבהר להם, וכגודל האתגר גודל ההנאה. זו הנאה בלתי רגילה - העונג של הידיעה.

מכאן החשיבות להשקיע בבהירות בלימוד, להשקיע מאמץ בחשיבה איך לתווך את

החוויה של הבן כשהוא מצליח לטעון סברא טובה או כשהוא מצליח להבין את הסברא הטובה שהוא שומע, היא הבסיס הראשוני לטעם בלימוד!

הרלוונטיות והאקטואליות של הלימוד לבן.

להביא את הבן לחוויה שמשהו התחבר לו, שהוא פיצח איזה משהו, לעיתים מתאים לעודד 'חשיבה יצירתית ומחוץ לקופסה' אצל בעלי הפרעת קשב בגלל אופי החשיבה שלהם.

אחרי כל זה, ניתן להוסיף כמובן את החשיבות החינוכית בהחדרת הערך הרוחני הגבוה שבלימוד תורה, הבניית המשמעות, הקדושה והרוממות. לפעמים רצוי להמתיק מסר כזה בפרס קטן, מתוך שלא לשמה בא לשמה! (ראה דברי הרמב"ם בהקדמת פירושו לפרק חלק שבמסכת סנהדרין).

מאחל שתזכה להחדיר לבן אהבת תורה דרך אווירה של שמחה ונעימות כשאיפתך הטובה.

הרבה נחת!

חיים עוזר הוניגסברג

רשימת נאמנים בית וגן:

הרב גדליהו רובינשטיין 054-8455152

הרב מרדכי קרביץ 052-7655446

רוממה:

הרב רודמן 052-7632816

הרב קפלן 052-7635976

הרב גרוסברד 054-8593030

רמות:

הרב שלום תמיר 052-7123173

הרב יצחק שניצר 052-7158782

בהכוונת ופיקוח רבנים ואנשים מקצוע 077-4492903 <<<

תחת התפוח עוררתיך

מחזה ובו אדם מבוגר יושב בשעות ערב בבית המדרש ומולו ילד צעיר, ויחד הוגים השניים במתיקות בתורה, הוא מראה שגרתי של אב ובנו.
אבל מה הייתם אומרים אם תגלו שהשניים אינם אלא -- מחנך ותלמידו...
מה מביא מחנך לשבת עם תלמידו בשעות ערב שלא במקום הלימודים?
סיפור קטן ומפעים מלא בעוצמה חינוכית...

-הרב דניאל נגר מחנך בתלמוד תורה 'עטרת שלמה' ירושלים-

כשהתחילה השנה, הכל היה נראה טוב. אלעזר (שם בדוי) בן ה-10, ילד שקט ועדין, היה עם 'אש בעיניים'. ראו עליו את התשוקה והרצון העז לצמוח וללמוד.

לא היה חסר לו כלום כדי להצליח - ציפיות גבוהות, נכונות להשקעה ואמון חזק מההורים.

בתחילת השנה, התחלנו ללמוד משניות מסכת סוכה ברמה מופשטת וברורה. תוך שאני מכין את התלמידים לקראת הלימוד העתידי שיהיה ברמה גבוהה יותר.

אלעזר היה מקשיב ברצף לשיעור, מרותק כולו. שואל ועונה כהלכה. אמנם לא מהחרוצים והמבריקים, אבל בטח שמהמתמידים הגדולים...

יום אחד זה קרה.

ומאז עוד יום ועוד יום, בכל יום... האור נכבה, העצבות נבטה. הסיפוק נמוג ואיננו, הקושי צף ועלה, ואלעזר כבר לא איתנו.

לא איתנו בחוויה, לא איתנו בלמידה, לא איתנו בעליה. רק בירידה, והירידה - תלולה מאד... בתחילה זה התבטא רק בלימודים, אך כצפוי, מהר מאוד זה עבר להתנהגות שלילית בהפסקות. לא הייתה לו סבלנות לחברים ולסביבה, תמיד היה מלא בכעס ובתסכול בלתי נגמר.

בשיעורים הוא היה יושב בשקט ופשוט מביט בי. לא מפריע ולא משתתף. כשהייתי פונה אליו ומתמקד בעיניו, ראיתי ייאוש ותסכול. והאמת? לא היה צורך להביט אל תוך עיניו כי זה היה יוצא החוצה וזועק!

כמובן שהתחלתי לפעול, בלי ללחוץ עליו. הגבתי בהכלה כאשר היו לו תקריות עם חברים. במקביל, הלכתי על הכיוונים המתבקשים: ביררתי היטב על מצבו החברתי, המשפחתי וכל כיוון אפשרי, אך שום דבר, אין שום סיבה ניכרת שאפשר לתלות בגינה את מצבו העגום של אלעזר...

ואז הגיעה השיחה אתו: שיחה שבה ישבנו יחד, פטפטנו וצחקנו. בשיחה הזו גרמתי לו להיפתח אלי עוד יותר. בשיאה של השיחה הפתעתי אותו ושאלתי אותו בפעם ה'מי יודע כמה'- מה יש? מה כל כך מציק לך? הוא בתגובה פרץ בבכי נסער. חיזקתי אותו, נתתי לו לפרוק את הבכי והצער. ואז דיברנו. מה שהוא אמר לי הדהים אותי!

הוא סיפר לי שהוא כל כך רוצה להצליח בלימוד התורה- חומש ומשנה. והוא יודע שתיכף הרמה בכיתה עולה. והוא כנראה לא יוכל לעמוד ביעד, הוא בטוח שהוא ייכשל כישלון חרוץ.

ואז קלטתי; הפחד משתק אותו, השאיפה חוסמת אותו, החשש סותם לו את הראש. הראש שלו עסוק רק ב'איך אני יבין' ולא בהקשבה אמיתית. הוא פשוט נתקע שם ולא מתקדם משם. הוא לא מאמין בעצמו, החוויה הטובה האישית שלו נעלמה אל מול הכשלון. וזה הפך אותו לדרוך וטעון, לא רגוע וחסר סבלנות, מה שיצר לו בעיות חברתיות. כמה פשוט וכמה מורכב.

היום נגמר והתפזרנו לבתים.

שעת הערב, ובפתח ביתו של אלעזר דפיקות בדלת. הוא כמעט התעלף כשראה אותי...

המחנך שלו - בשעת ערב - ניצב בפתח ביתו. על זה הוא אפילו לא חלם!!

ביקשתי מהוריו לקחת אותו איתי, כמובן שהסכימו. יצאנו, ולאחר פינוק קטן שקניתי לו, נכנסנו לבית מדרש קרוב ויחד למדנו את המשנה שאותה למדנו באותו יום בכיתה.

עשינו כזה שטייגען... הוא כל כך נהנה. סוף סוף הבין את המשנה ואפילו סיכם אותה יחד איתי על דף. למזלי, הייתה זו משנה קצרה, כך שהספקנו להכין גם את חצי המשנה הבאה. כל זה לקח לנו בערך 50 דקות שהרגישו - לדבריו - כמו 10.

למחרת הוא היה אש! פתאום מצא את עצמו שולט ומבין... נמצא היטב בעניינים...

ובאותו ערב, שוב דפיקות בדלת ביתו. ושוב, אנחנו מוצאים את עצמנו בבית מדרש משתעשעים ומתענגים מדברי המשנה וממתיקות התורה. כך היה מידי יום במשך 4 פעמים באותו שבוע. כשהמטרה שלי היא להטעים לו שוב את הלימוד, להראות לו שהוא יכול ומסוגל.

ומאז... הכל התהפך. הוא פשוט האמין בעצמו! וגם הצליח.

מזה למדתי, שצריך להתבונן היטב מהיכן נובע הקושי. לא למהר ללחוץ. לא להביע מיד אכזבה לתלמיד מהתקדמותו ומחוסר שיתוף הפעולה שלו. לפעמים ההתדרדרות הגדולה נובעת ממשהו קטן ששוכן במעמקי ליבו. ומסקנתי הייתה: **לא תמיד הירידה נובעת ממקום שלילי, יש מקרים שבהם היא נובעת ממקום חיובי וראוי, רק צריך הכוונה,** כמו אלעזר. תארו לעצמכם שהייתי מביע חוסר סיפוק ממנו. פשוט הייתי מרחיק אותו. האם הוא היה נותן בי אמון? היה פותח בפני את צפוני ליבו? הלא יכול היה ללכת לאיבוד כל השנה, לא להתקדם, מה שהיה משליך על המשך דרכו... ומי יודע לאן זה יכול להתדרדר...

בסייעתא דשמיא גדולה הצלחתי למצוא את הנקודה שהפריעה לו וחסמה אותו. האמנתי בו ולא מיהרתי לשפוט אותו. מה הפלא שעכשיו הוא אוהב ללמוד תורה?!

אגב--- לאחרונה קיבלתי ממנו הזמנה לסיום מסכת של הגמרא הראשונה שלו...

הורים ומחנכים יקרים!יש לכם סיפור חינוכי מעניין ורוצים לשתף אותו לאחרים? שלחו אלינו.

NL123173@GMAIL.COM

איך נגרום לילדינו לא סתם ללמוד אלא להיות מחוברים ללימוד

אם אדם לא מחובר לתורה - הבור ריק - אין בו מים, ואז זה רק ענין של זמן עד שנחשים ועקרבים ימלאו אותו. כאשר מדובר על צעירים, שזהותם עדיין בגיבוש והתהוות, החיבור לתורה הקדושה הוא קריטי במיוחד.

החכמה פה היא לא רק לדעת את הכלל הזה, אלא להצליח ליישם אותו: להאהיב על הילדים את הלימוד. אם הם ירגישו חיבור, יש להם מגן נגד פיתויי העולם, יש להם חיבור לנצח. אבל בלי חיבור כזה, יש גבול כמה הסמכות והמשמעת יצליחו לגרום להם להישאר בלימוד, ורבים עלולים להתפספס, הסקרנות הטבעית דועכת, צצות בעיות התנהגות או סתם שעמום ודכדוך לקראת סדר יום שלא מעניין אותם.

אף אחד לא קם בבוקר רק כדי לְרַצות מישהו אחר. כולנו זקוקים להרגיש **ערך וסיפוק**, להרגיש **מחוברים**. ובגיל הזה במיוחד, כל מה שאינו הצלחה, מתורגם מיד לחוסר רצון ('לא בא לי'). הצלחה יכולה להיות במגוון תחומים. חברתיים, מעשיים. מוסדות לימוד חכמים יודעים לשלב טיולים וחוויות, אבל כיון שכל כך הרבה שעות הילד נמצא סביב לימוד תורה, (וזה באמת העיקר) ואם בחלק הזה של היום - הוא לא ירגיש חיבור והצלחה, שייכות וכיף, אנחנו בבעיה.

כי יגיע שלב שבו בלי חיבור אמיתי - הוא עלול לבעוט וללכת. ולכן בחלק הזה - אי אפשר לטייח. אנחנו חייבים לשאוף ללימוד תורה חווייתי ומהנה אצל הנערים.

איך עושים את זה?

השלב הראשון: לדעת שהתורה אינה סתם חכמה, אלא דבר השם יתברך. כל דבר-תורה הוא דבר-השם, ולהעביר את זה - זו עבודה לא פשוטה. יש יצר הרע מיוחד שבא לגרום ללימוד להיות חיצוני. כמו ההבדל בין אדם חי לבובת שעווה. הכל אותו דבר, אבל השוני מזעזע: זה חי וזה מת. ובדיוק אותו הדבר גם בלימוד תורה. אפשר להפוך את תורתנו הקדושה ל'וורטים', אומרים הכל - אבל רק מבחוץ, מכניסים בתורה את "האדום האדום הזה", מפזרים עשן וקושיות ממקומות אחרים, ושאר היסחים, ולא שומעים את הדבר עצמו. זה 'שעווניזם' של התורה. להפוך את התורה, שכולה חיבור לקב"ה, לדבר דומם ומנותק.

> אף אחד לא קם בבוקר רק כדי לְרַצות מישהו אחר. כולנו זקוקים להרגיש ערך וסיפוק, להרגיש מחוברים.

השלב השני: בזמן הלימוד - להצליח להשתיק את 'קול המונה של רומי', וגם את קולם של כל התובנות שהתחדשו לנו במקומות אחרים, ולהתמקד בדבר התורה שמולי. יש כאן הוראות מפורשות של חז"ל עצמם, מוסרי התורה, כיצד ללמוד את התורה (ברכות ס"ג): "הסכת", קודם "הס" ואחר כך "כתת". השלב הראשון הוא הס. קודם כל לשתוק, ומפרש רש"י: "**שתוק**"!!!.

מי "שתוק"?

אני?!?! לשתוק ממה? מה אמרתי?

כן, אתה! שתוק ממה שיש **לך** לומר.

מה ? ? ? ?
אם אשתוק נראה לי שארדם!....

ובכן האמת שלא... הפוך, פתאום תתחיל לשמוע את הקב"ה בעצמו, מדבר **אליך**, דרך המילים הקדושות שאומר החכם שאתה לומד את דבריו. 'משה ידבר - והאלקים יעננו בקול.' לא רק שלא תרדם - אדרבה, עכשיו תתחיל ההתעוררות האמיתית שלך!

כל כך מפתה לקפוץ לשלבים הבאים, אבל השלב הקריטי והראשון הוא לשתוק ולשמוע מה שלפנינו. צריך לוודא שהבנו טוב, ושאפשר לחזור על דבר התורה כפי שהוא כתוב, שאלה ותשובה, שקלא וטריא, שלא נאבד את ידיעת הפשט. שנצליח לשמוע מה שכתוב, ולא להעמיס בכף-נעליים את הגיגינו בתוך הטקסט. כל דילוג או קפיצת דרך על השלב ההכרחי הזה, תגרום למגדלים באויר, חסרי השפעה אמיתית, ובאמת חבל, כי הפספוס הוא עצום ונורא.

כשאנחנו נצליח ללמוד כך (ועוד הרבה יש להאריך בזה), יש סיכוי שנצליח לחבר גם את ילדינו. אז אמנם בדרך צריך לעטוף את הלימוד עם הצעירים בכל מיני פעילויות חוויתיות, סיפורים וחיזוקים (כל גיל לפי ענינו). אבל זה בחינת: 'שלא לשמה', רק רקע ותפאורה, לא תחליף לחיבור להנאה מעצם הלימוד.

ראוי לשאוף לזה, ראוי להתפלל על זה שנזכה ל'והערב נא', שעל ידי המתיקות והעריבות של דברי התורה בפינו, הם יתערבבו בנו וישדרגו את כולנו לקירבת אלקים אמיתית.

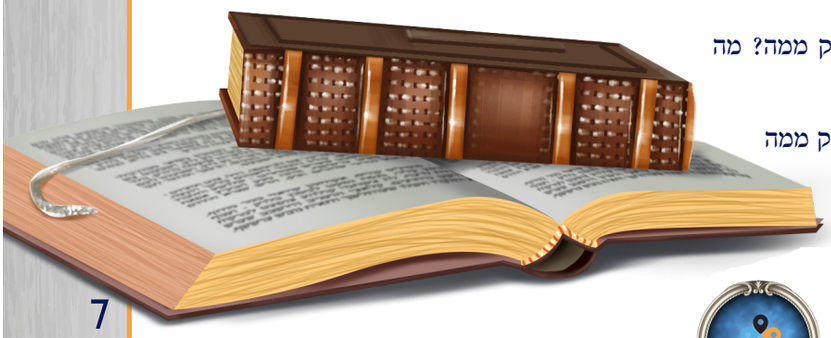

נאמני קהילה
בהכוונת ופיקוח רבנים ואנשים מקצוע 077-4492903 <<<

מכון למרחב YE יד אליעזר

הפרעה או דקדוק הלכה

שאלה

שלום

אני בחור ישיבה בן 21 ויש לי בעיה שמאד מטרידה אותי

למדתי מסכת נדרים ומאז התחלתי מאד להקפיד שלא לנדור. הבעיה היא שכל הזמן אני בלחץ אולי בטעות נדרתי נדר בלי לשים לב והאם אני צריך להתיר אותו וזה טורד את מנוחתי מאד (כל הזמן אני מברר אצל הסובבים האם הם בטוחים שאכן אמרתי "בלי נדר" או חלילה השתמשתי באחד מכינויי הנדרים). הראש ישיבה שלי טוען שיש לי בעיה שנקראת O.C.D.

אשמח להסבר מדוע זו לא שאלה הלכתית תורנית ומה זה O.C.D והאם ואיך אפשר לטפל בזה.

תשובה

שלום בחור יקר

ראשית, טוב שאתה פונה ואני שמח עבורך. להסתובב עם שאלות לא פתורות, שמעיקות ולא נותנות מנוח, זה מתיש ומענה, ולא מגיע לך לסבול. התורה היא טובה, והיא ממש לא נועדה להסב סבל לבני אדם חלילה.

יש נסיבות חיים שבהן או בעקבותיהן האדם מפתח מחשבות חסרות היגיון שחוזרות שוב ושוב וקשה לעצור אותן והן מלוות בפעולות או מחשבות שמנסות להרגיע את המתח או הספק. המחשבות הטורדניות נקראות "מחשבות אובסיביות" והפעולות נקראות "קומפולסיביות" ומכאן שמה של ההפרעה בראשי תיבות באנגלית.

השאלה היא לא שאלה הלכתית כי ברוב מוחלט של המקרים אתה יודע, במוקדם או במאוחר, שההפרעה היא זו שהפעילה אותך ולא ההלכה הצרופה. זאת ועוד, צעירים שסובלים מכפייתיות קיבלו היתרים מפליגים מרבנים גדולים לכל מיני מצבים הרבה יותר חמורים מחשש כינויי נדרים, זאת - מתוך הבנת הרב שלפניו ניצב שואל ששואל מתוך הפרעתו ולא מתוך רצון לברר ההלכה וזה בסדר.

אינני רואה צורך ממשי להוסיף ולדון בהיבט ההלכתי, וסבור שכאשר תמצא מרגוע לקושי, השאלות ייעלמו בע"ה.

וכעת לטיפול. יש טיפול! בהחלט! בתהליך, ומתוך נשימה עמוקה אפשר להשיג מרגוע לנפש המותשת. יש גישות טיפול שונות. ב'למרחב' ינסו לעזור לך להבין למה אתה זקוק. לעיתים יש צורך לשנות את ההתנהגות ולוודא איך לא לשמר את ההתנהגויות המטרידות, ולעיתים יש לברר מה מקור המצוקה שגורמת לבעיה לנכוח בעוצמה כזו. איש המקצוע יחבור אליך לתהליך, ייתן מקום לרגשותיך, מחשבותיך, זיכרונותיך ותקוותיך, וביחד תתגברו על המועקה שלך בע"ה.

צריך המון תקווה ואמונה, אך כאחד שלומד בישיבה, וסופג ערכים אלה על בסיס יומי, אני בטוח שתצלח את התהליך בע"ה ותעמיד את עצמך במקום נינוח יותר ומתפקד יותר.

לגדל
הורים גדלים ומגדלים עם המחנך הרב מנחם ברייער
לקבלת גישה לתכני חינוך נוספים שלחו מייל ל:5706567@gmail.com

ריח של חג השבועות באוויר, ריח של קבלת התורה. בחג זה זכינו לחיי עולם; חיים מלאים בתוכן, חיים שיש בהם תכלית ומשמעות, חיים שיש בהם מטרה לכל צעד ושעל. ביום זה הפכנו מעם ככל העמים, חלק ממשפחות האדמה, לעם נבחר - עם סגולה.

בחג זה השתנו סדרי העדיפויות. חייו של היהודי הפכו להיות מקשה אחת עם התורה הקדושה. היא זו שמכתיבה לו את כל סדר יומו, את מאכלו ואת משקהו, על פיה קובע הוא את שעות השינה והקימה וכן הלאה. התורה, כלי חמדתו של הקדוש ברוך הוא, הפכה להיות חלק מרכזי ביומו של היהודי, כשכל רגע פנוי מנוצל להגות בה, להתבשם מאורה, ללקט מאוצרותיה ולהתעמק בסודותיה.

השאיפה של כולנו היא לא רק להיות בני תורה אלא גם להקים 'בית של תורה'. בכך מתמקדים ייחולינו ותפילותינו, למען זאת משתדלים ומתאמצים אנו כל כך.

אין כניסה לתוך הבית

צריכים אנו להגדיר לעצמנו בבירור מה כוללת ההגדרה 'בית של תורה'. איך נראה בית כזה? איך הוא מנוהל ואיך הוא מתוחזק? עלינו ללמוד מה הם הדברים שבונים ומחזקים בית כזה ומה הם הדברים שחלילה וחס הורסים ומחריבים אותו.

ההגדרה המקובלת ל'בית של תורה' היא בית שבו האב יושב והוגה בתורה יומם ולילה, כשאת העול הכלכלי נוטלת על עצמה אשת החיל, הראויה לכל הערכה. מציאות כזו היא חידוש בדורנו, כשנשים צדקניות כה רבות נוטלות על עצמן גם את ה"בעצב תלדי בנים" וגם את קללת "בזיעת אפיך תאכל לחם" - מציאות שלא הייתה מימות עולם.

אולם יש הגדרה נוספת, הגדרה השווה לכל נפש, שניתן לתמצת אותה במשפט אחד: בית של תורה הוא בית המנוהל אך ורק לפי חוקי התורה! בית שבו הסמכות העליונה והבלעדית היא התורה ונושאי דגלה.

בית שמנוהל גם על פי תורה אך לא רק על פיה, הוא לא בית של תורה! בית שיש בו לפעמים סמכויות אחרות, כמו: מודרניזציה וקריירה, הקובעות את סדרי הבית - אינו בית של תורה. יש בו אולי מוטיבים מהתורה, הוא אולי מזכיר קצת בית של תורה, אבל לתואר החשוב 'בית של תורה' אין הוא ראוי.

נעלתם את הבית היטב, הגפתם אפילו את התריסים, אז איך קרה שהתפרצו לתוכו, למרות הכל, ערכים שמעולם לא הייתם מאמינים שתהיה להם דריסת רגל בבית שלכם?!

אם תמיד חלמתם שהבית שלכם יהיה 'בית של תורה' - אל תדפדפו לעמוד הבא... > בלי כלאיים

התורה הקדושה אינה אוסף של פריטים הניתנים לבחירה. התורה - מקשה אחת היא! ספר תורה מהודר שחסרה בו אפילו אות אחת, פסול ואינו ראוי לברכה. גם חוקותיה של התורה והליכותיה אינן ניתנות לבחירה, אי אפשר להחליט ולומר: זה כן וזה לא.

בית של תורה הינו בית שמנוהל על פי התורה, אף במחיר של ויתורים. בבית כזה לא ייכנס מה שנוגד, אפילו במשהו מן המשהו, את מה שאסרה התורה או אסרו נושאי דגלה. בית של תורה הוא בית שבו סגנון הלבוש והדיבור, סגנון האכילה והבילוי, הם אך ורק בהתאם לדרך התורה.

לאורך ההיסטוריה, היו רבים שניסו לשלב בין חיים שטחיים ורדודים, שבהם הגשם והנהנתנות עומדים בראש, לבין חיים על פי התורה. השילוב הזה החזיק מעמד דור או שניים לכל היותר. צאצאיהם של אותם אנשים התחזקו וחזרו לדרך האבות, או ירדו לגמרי מהדרך, לצערנו.

אי אפשר לחיות חיים של כלאיים, חיים של אור וחושך המשמשים בערבוביה. רק אלו שמשתדלים באמת, שמתאמצים שביתם יהיה זהב טהור ללא סיג ופגם, זוכים להרגיש את הנועם, את השלווה ואת התענוג שבחיים על פי התורה. כל עירוב של חול, כל עירוב של איסור, פוגם ביסוד, פוגם בכל.

הדלת האחורית פתוחה

זה קשה! זה דורש הקרבה.

העולם מתקדם ומתפתח, ואנו עומדים שוב ושוב בפני פיתויים וניסיונות חדשים. ההתפתחות הטכנולוגית בכל התחומים מנוצלת לטוב ולמוטב. המכשירים האלקטרוניים השונים - מחשבים, נגנים וכדומה - עשויים מצד אחד לשמש לכתיבת חידושי תורה ולשמיעת שיעורים בכל מקצועות התורה, אבל מצד שני להביא אל עברי פי פחת.

יש לנו היום אפשרויות לקיים מצוות בהידור רב; מצות-מצווה, ארבעה-מינים, תפילין ועוד - במצוות רבות יש בימינו הידורים שלפני דור היו בגדר חלום. כיום יכול כל אחד ללמוד מסכתות קשות בש"ס ולברר עניינים מוקשים בתורה בקלות יחסית, באמצעות הטכנולוגיות המתקדמות. אך מנגד, עלולים להיחשף כהרף עין לכל הזוהמה והמיאוס שבעולם באמצעות אותן טכנולוגיות, בבחינת 'אור וחושך משמשים בערבוביה'.

היצר מנסה בכל כוחו לחדור ל'תיבת נח' המוגנת שלנו. הוא מנסה להיכנס דרך הכניסות הראשיות, ובעיקר דרך הדלתות האחוריות - דרך הילדים, דרך החברים, דרך העבודה ודרך והשכנים. רק מי שערני ודרוך, זוכה להגן על ביתו.

למה הדבר דומה? למכירת חיסול, שבה מעמידים את הדוכן מחוץ לחנות, ברחובה של עיר. הסחורה גלויה לעין כל, צריך רק לבוא ולקחת.

נמצאים אנו בדור עקבתא דמשיחא, מתקרבים לסוף הדרך. כל צד מציע את מרכולתו: צד הקדושה מעניק היום את כל האפשרויות לגדול בתורה, לחנך דורות בשפע ובהרחבה שלא היו מעולם. כדי לזכות בדורנו ללמוד בישיבה, לא צריך לאכול 'טעג' (ימים), ולא לישון בעזרת נשים. הכל מסודר ומאורגן על הצד הטוב ביותר. אבל גם הצד שכנגד עורך 'מכירת חיסול' משלו, כשכל הטינופת והרפש שבעולם נמצאים בהישג יד באמצעות לחיצת כפתור (מקש).

אנו צריכים להיות ערניים וזהירים, כדי לדעת מה 'לקנות' וממי. ביתנו - מבצרנו, ועלינו לשמור עליו מכל משמר ולדאוג שייכנסו אליו רק דברים שרוח חכמים נוחה מהם.

בית של תורה הוא בית שבו מלמדים את הילדים מה יש להעריך, את מה לייקר. זהו בית שבו הילדים גאים ביהדותם, גאים במה שיש להם, ובו בזמן גאים גם במה שאין להם. בבית כזה הילדים יודעים להעריך את העובדה שלביתם לא נכנסים עיתונים זולים, לא נכנסים אמצעי תקשורת שאין רוח חכמים נוחה מהם.

כל אלו הם 'מוקצה'. לא רק מפני שזה אסור, אלא כי זה לא מתאים לנו!!! הילדים מרגישים בחוש שלא מכובד שבביתם, המיוחד והשמור, יהיה כל מה שיש בבתים זולים ורחוביים. זהו בית של תורה! ילדים אלו גם ישאפו להעתיק סגנון חיים כזה לביתם בעתיד.

לעומת זאת, אם כל ההגבלות נעשות בכפייה ומתוך חוסר ברירה, יהיה זה מתכון בדוק לפריקת עול בעתיד, חס וחלילה.

העיצוב שבסלון, הרכב שבחניה

בבית של תורה יודעים להעריך יהודים של צורה, יהודים שאין להם בעולמם אלא ד' אמות של הלכה. יודעים גם להעריך ולכבד את כל גדולי ישראל, מכל העדות ומכל החוגים, למרות חילוקי הדעות. בבית זה מספרים בהערצה על אנשי חסד, שעליהם העולם עומד.

בבית של תורה לא ירכלו מה קורה אצל השני, מה הם קנו ומה הם מכרו. לא יתפעלו מהעיצוב החדש בסלון של השכן, אף לא יעלו לדיון בסעודת השבת את הרכב החדש שבחניה. בכלל, ימעטו שם בשיחות של חול ביום השבת. בבית הזה אין מקום של כבוד לפוליטיקאים, לזמרים ולאמנים, למרות הקריירה, הפרסום וההערצה.

חשוב לזכור! אפשר לדבר בבית בלי סוף על חשיבות התורה, על מעלת יראת השמים, אבל המבחן האמתי הוא ב'למעשה'. מה הילדים רואים? ממי הוריהם מתפעלים באמת? את מי הם מעריכים? את הגדול בתורה או את המצליחן בענייני דעלמא?!

בדברים אלו אי אפשר להעמיד פנים. הם צריכים לבוא מבפנים, מהפנימיות. כשמתייחסים באופן נכון ואמתי לערכים אלו, הדברים נקלטים ומופנמים.

צידה לדרך:

•מחשבים, נגנים וכל יתר פלאי הטכנולוגיה - עשויים לתרום לחייו של היהודי, ועלולים חלילה להרוס אותם. מילת המפתח היא: זהירות!

•הפיתויים בדור שלנו עצומים, היצר הרע מנסה לחדור לתוך 'תיבת נח' שלנו גם דרכים עוקפות, דרך השכנים והחברים, וכמובן דרך הילדים. לכן חשוב כל כך לעמוד על המשמר.

•ילדים שגדלים בבית של תורה וסופגים את הערכים האמתיים, שואפים להעתיק זאת גם לבית שהם יקימו בסייעתא דשמיא.

•אפשר לדבר בלי סוף על ערכים, אבל מה שישפיע באמת על הילדים שלכם זו הדוגמה האישית שתעניקו להם!

נאמני קהילה
בהכוונת ופיקוח רבנים ואנשים מקצוע 077-4492903 <<<

ארבעת הכללים לחיבור הילדים לתורה מאת המשגיח של ישיבת 'שערי שמועות'

כדרכנו, יצאנו שוב לבקש ולדרוש בעולם הישיבות, התתי"ם והסמינרים, מהן הדרכים דרכן מצליחים מנהלי ומחנכי המוסדות להנחיל את תורת החינוך לתלמידיהם.

הפעם, זכינו לפגוש את אחת מהישיבות החשובות אשר שוכנת במושב 'בית חלקיה', הלא היא ישיבת 'שערי שמועות' שבראשות הגאונים לבית משפחת שפירא - הרב נפתלי צבי יהודה שפירא שליט"א - בנו של הרב משה שמואל שפירא זצ"ל, והרב אריה שפירא שליט"א - נכדו של הגרמ"ש.

זכינו לכמה דברות קודש והגיגי חינוך יקרים מפז מאת משגיח הישיבה הגאון הרב יעקב שמעון שטרנשוס שליט"א. שהעניק ל'נאמנים' עצות יקרות ודרכים ייחודיות להצמחת התלמידים ולחיבורם לתורה:

הרב שטרנשוס מחלק את עצותיו לארבעה ראשים:

1.תפילה 2.מעלות 3.עידוד 4.אמונה

תפילה

התפילה יכולה להפוך עולמות, כידוע ומפורסם שלתפילה יש כוח אדיר לטעת אהבת תורה בלב הילד, משום שתורה ותפילה מחוברים בכל המובנים אחד לשני, וכמה שמתפללים יותר על ילד שזקוק לכך, ככה רואים סייעתא דשמיא.

סיפר לי אברך תלמיד חכם על בנו שהיה מתקשה מאד בתלמוד תורה שבו למד, עד שכבר אנשי צוות אמרו נואש וגמרו אומר לסלקו מהמסגרת.

הוריו ביקשו ניסיון נוסף. 'תנו לו הזדמנות אחרונה' התחננו ההורים. 'בעזרת ה' הוא ישתנה'.

שבוע חלף וראה זה פלא. הילד שעד כה היה מפריע ומשתולל, נהפך ממש לילד אחר.

כששאלו את ההורים מה בדיוק הם עשו, הם השיבו מיד: 'דבר אחד בלבד עשינו:

מיד לאחר השיחה הקשה עם הצוות, נסענו לכותל אשתי ואני, ושם סיימנו בדמעות את כל ספר התהלים...'

זה הכוח של תפילה!

מעלת הילד

אומר הרב וולבה דבר מפתיע: אם תצליח למצוא בילדך או בתלמידך תכונת אופי, אתה תוכל דרך זה לפרוץ גם בנושא ההצלחה בלימוד.

היה לי תלמיד שהיה בעל חסד גדול אבל בלימוד -הוא ראה את עצמו כלא מוצלח. כך היה במשך שנים - הוא היה עושה חסדים בישיבה, אבל לא מצליח בלימודים. בקושי לומד, בקושי נמצא בסדרים, הוא פשוט לא האמין שהוא מסוגל ללמוד. אבל עם החסדים הוא המשיך, כולם ידעו שאמנם בלימוד הוא חלש, אבל בלעשות חסד אין כמוהו.

אבל מה עושים? אנחנו רוצים שיהיה מחובר ללימוד, שיאמין שהוא מסוגל ויכול, איך עושים זאת?

יום אחד קראנו לו ואמרנו לו שיש בחור אחר שמאוד מתקשה בלימודים ומאוד מעריץ אותו, האם יוכל בתור חסד לעזור לו?

בהתחלה הוא ניסה לטעון שהוא לא מסוגל כי הוא חלש בלימוד וכו', אך הסברנו לו שיעשה זאת רק בתור חסד לאותו בחור שלא מסכים ללמוד עם אף אחד אלא רק

הגאון הרב יעקב שמעון שטרנשוס שליט"א

איתו. רק אז הוא הסכים, ולו רק בתור חסד.

זמן רב לא חלף והנה הבחור שלנו בעל החסד נעשה לא רק בעל חסד אלא למדן של ממש! הוא גילה לאחר זמן מה שיש בו כישרונות ושהוא מסוגל ללמוד כמו שצריך. כי יש מעלות אצל ילד, שאם הצלחת להכניס אותן בתוך הלימוד, הצלחת להביא גם אותו לתוך הלימוד.

עידוד ותגמול

הרמב"ם כותב בהקדמה לפרק חלק, שיש משמעות גדולה מאוד לתת תגמולים לילדים. לעיתים כשאנו מביאים תגמול לילד, אנו עושים זאת בתור מטרה, בכזו גישה זה לא יעבוד.

אבל אם עושים עסק מזה, ואתה מתרגש מהצלחתו ואז גם מתגמל אותו אפילו בכסף או בפרסים, זה עובד בצורה מדהימה. וזה לא עובד כמו מכונה, כמו שרבים חושבים היום, שאני אשים כסף והוא יתקדם. כי הילד מתחיל 'לעשות כסף', וזה אנחנו לא רוצים. אבל בצורה של קשב והתפעלות מההתקדמות, זה משפיע והילד רואה את ההתלהבות שלנו וגם את נכונותנו לתגמל ולפרגן.

אמונה

יש ילדים שבאמת לא מאמינים שהם אי פעם יהיו שייכים לדף גמרא, והאמונה הזו שלהם נובעת מאמונתנו, שאנו לא מאמינים שהוא יצליח ומשהו מזה נשבר בילד. כשאנו מאמינים שוודאי הילד יצליח גם הוא מאמין.

'דבר אחד בלבד עשינו: מיד לאחר השיחה הקשה עם הצוות, נסענו לכותל אשתי ואני, ושם סיימנו בדמעות את כל ספר התהלים...'

שמעתי בשם הרב דסלר, שיהודי שהולך להרביץ תורה בין בילדיו בין בתלמידיו והוא לא מאמין שלילד יש נשמת חיים שהוא לומד תורה, **אסור לו ללמד ילדים** כי האמונה שלו עוברת לילד. ובשילוב התפילה, מעלת הילד, השקעה בעידוד ותגמול יומי והאמונה שלנו, כל זה יכניס לילדים בעזרת ה' תורת חיים ואהבת תורה, אכי"ר.

מקבץ טיפים נחוצים מטובי הנאמנים:

איך לשפר את חווית הלימוד המשותף עם הבן?

א. חשוב לזכור שאנו לא בוחנים את הילד, אלא עוזרים לו להתקדם .

ב. נשתדל לגרום לו להבין שאינו חייב לבוא ללמוד עם אבא, אלא שכדאי לו .

ג. להגיע מוכן ולהכין את החומר לפני הלימוד.

ד. לתת לילד המון חשיבות והערכה על מה שהוא ידע והצליח.

ה. לאתגר את הבן בשאלה שיכול למצוא את התשובה ולהחמיא לו על הישגיו .

הרב דן שמעון בן חמו
נאמן קהילה, רמות ירושלים ומדריך נוער,
מנהל קהילתי 'מעלה רמות'.

א. חשוב שיהיה מקום נעים ושקט כדי לא להסיח דעת.

ב. לכוון נושא או ספר שהילד אוהב.

ג. לחפש חוויה בלימוד כגון על ידי שאלות מרתקות ולחפש עליהן תשובה בתוך הלימוד .

ד. להחמיא כמה שיותר על כל מה שאפשר.

ה. לתת לו כמה שיותר לדבר כדי שירגיש חלק מהלימוד.

הרב גדליהו רובינשטיין,
נאמן קהילה בית וגן ירושלים.

א. חשוב לחזק את הקשר בין האב לבן עוד לפני שלומדים.

ב. לא לבחון את הילד אלא שתהיה למידה משותפת.

ג. ללמוד עם הבן לימוד אחר שאינו שייך למסגרת הלימודית שלו, לימוד כזה מאפשר רוגע משני הצדדים.

הרב מרדכי קרביץ,
נאמן קהילה בית וגן ירושלים.

נאמני קהילה
בהכוונת ופיקוח רבנים ואנשים מקצוע 077-4492903 <<<

מה עושה ראש ישיבה כשהוא מגלה שהתלמיד שסילק הוא לא אחר מאשר נינו של החתם סופר בכבודו ובעצמו? או בעצם חמור מכך...

כבר ברגע הראשון הבחור לא היה נראה מתאים לישיבה.

הסגנון, הדיבור, הציונים. זה פשוט לא התאים.

אבל הגאון הרב חיים קמיל זצ"ל ראש הישיבה לא מסרב לגדולים. ואם הרב שמשון פינקוס זצ"ל ביקש ואף הבטיח כי הוא ערב לנער ולהצלחתו בישיבה, אז הוא נענה והבחור אכן התקבל לישיבתו - ישיבת 'אופקים'.

זמן קצר חלף וכבר התברר שתחושותיו של הרב קמיל נכונות היו. הבחור התבטל, בקושי הגיע לסדרים ובקושי קם לתפילות.

אורך רוחו של ראש הישיבה פקע, הוא קרא לרב פינקוס והודיע לו על רצונו להוציא את הנער מהישיבה.

"צר לי מאד", התנצל ראש הישיבה. "אך זה לא שייך, הוא פשוט לא מתאים. אולי תמצא לו ישיבה אחרת שתתאים לו יותר".

אך לא איש כמו הרב פינקוס יוותר בקלות על נשמה יהודית.

"אל דאגה הרב. אני אדבר איתו. הוא יתחיל ללמוד, אני לוקח את האחריות! הכל יהיה בסדר..."

הרב קמיל שסמך על הרב פינקוס הסכים להשאיר את הבחור בישיבה. אך זמן רב לא חלף ושוב נאלץ ראש הישיבה להודיע על סילוקו של הבחור.

אך גם הפעם לא הסכים הרב פינקוס לוותר בקלות: "בבקשה ממך, אני מתחנן... תן לו עוד הזדמנות אחת... אחרונה... אני אדבר איתו שוב.. אני יזהיר אותו שזו פעם אחרונה. עוד פעם אחת בלבד... בבקשה.."

הרב קמיל לא יכול היה להישאר אדיש אל מול תחנוניו של הצדיק והסכים לתת לנער הזדמנות אחרונה.

אך גם זו לא הועילה. כנראה שהקשיים של הבחור היו גדולים יותר מרצונו הטוב. הוא עדיין לא תפס את עצמו והמשיך להיות בטלן כמקודם.

שעת ערב ובבית משפחת פינקוס הטלפון מצלצל. הרב שמשו עונה. היה זה קולו של הרב קמיל שנשמע מעבר לקו:

"אני מצטער הרב שמשון. אבל הפעם זה חד משמעי" הורה ראש הישיבה נחרצות "הבחור הזה לא יהיה אצלי בישיבה. נקודה!"

והפעם הבין הרב פינקוס שהרבה סיכויים לשכנע את ראש הישיבה אין לו, והוא נאלץ להסכים ולהודיע שהוא יחפש עבורו ישיבה אחרת, ובכך הסתיימה השיחה.

כמה דקות חולפות ובביתו של הרב קמיל הטלפון

"גיליתי שהבחור שלנו הוא נין ונכד דור אחר דור של לא פחות מאשר... החתם סופר!! בכבודו ובעצמו!!"

מצלצל, וקולו של הרב פינקוס נשמע מעבר לקו.

"אני מקווה שזה לא בקשר לבחור" אמר ראש הישיבה. "זה כן, אבל לא בדיוק עליו, אלא על משפחתו"

"כלומר??"

"גיליתי משהו שידהים את ראש הישיבה! כדאי שהרב ישב. מדובר בבשורה מרעישה."

"מה גילית??"- הסתקרן ראש הישיבה.

"גיליתי שהבחור שלנו הוא נין ונכד דור אחר דור של לא פחות מאשר...
החתם סופר!! בכבודו ובעצמו!!"

שקט השתרר מהקו השני של הטלפון. והרב פינקוס המשיך לנצל את השקט: "איזו בושה תהיה לנו ברגע שנפגוש את ה:'חתם סופר' לאחר מאה ועשרים, והוא ישאל אותנו מה עשינו עם הנכד שלו, האם דאגנו לו כמו שצריך, או שחלילה הזנחנו אותנו וגרמנו לו להתדרדר. מה נענה ומה נאמר לו?!"

"אני באמת מופתע" הודה הרב קמיל. "לא ידעתי שהוא נכד של ה'חתם סופר'. טוב נו.. אין ברירה... למען כבוד סבו הגדול אסכים ואתן לו הזדמנות אחרונה, כדי שבאמת נוכל לומר: 'ידינו לא שפכו את הדם הזה.."

ואז שוב שקט השתרר בקו השני, הפעם מצידו של הרב פינקוס.

"הרב שמשון אתה איתי"? שאל ראש הישיבה. "כן כן, אני לגמרי עם הרב.."

"רק פשוט... לא נעים לי כל כך אבל... קצת לא אמרתי את האמת. לא באמת מדובר בנין של ה'חתם סופר...'
אבל הוא הבן **של אברהם יצחק ויעקב!!!.**

וגם הם עתידים לשאול אותנו מה עשינו עם בנם יחידם, האם דאגנו לו כראוי ועשינו הכל שיישאר בעולמה של תורה?! מה נענה ומה נאמר לאבותינו הקדושים??"

הרב קמיל שנהנה כל כך מההברקה המיוחדת חייך ואמר: "בסדר, מסכים. הבחור יישאר בישיבה. למען אברהם יצחק ויעקב אבותיו הקדושים"

***

אם היינו מסתכלים על כל אחד מתלמידינו ומילדינו כאל בן יחיד של הקב"ה ובנם יחידם של אבותינו הקדושים, אזי כל המבט שלנו היה נראה אחרת.

אז היינו מבינים אל ליבם ומכבדים ומייקרים אותם באמת, ובטח שלא היינו מאפשרים להם להתדרדר, אלא היינו מאמצים אותם אל דרכי התורה בכל הכוח ומחברים אותם אליה בכל דרך.

ולסיום נאחל לכל קוראי נאמנים שיתקיים בהם ובזרעם האמור בתפילת השל"ה:

"שֶׁיְּהֵא זַרְעִי וְזֶרַע זַרְעִי עַד עוֹלָם זֶרַע כָּשֵׁר, וְאַל יִמָּצֵא בִי וּבְזַרְעִי וּבְזֶרַע זַרְעִי עַד עוֹלָם שׁוּם פְּסוּל וָשֶׁמֶץ,
אַךְ שָׁלוֹם וֶאֱמֶת וְטוֹב וְיָשָׁר בְּעֵינֵי אֱלֹקִים וּבְעֵינֵי אָדָם...
כִּי כַוָּנָתִי בְּכָל אֵלֶּה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ וּלְמַעַן תּוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה."

העלון טעון גניזה

נאמני קהילה
להתחבר מחדש